

Özgür Arun

Prof.Dr.

Bana ulaşabilirsiniz:

☎ 0 (242) 227 44 00 (dhl: 3294)

✉ arun@akdeniz.edu.tr

📷 @OzgurArun

🌐 www.ozgurarun.com.tr

İLERİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA TEKNİKLERİ VE ETİK

**GÜZ 2026
DOKTORA**

ÇARŞAMBA 13.00 - 16.00

OFİS SAATİ

Pazartesi 10.30 - 11.00

DERSİN TANIMI

Dünyanın, doğanın ya da sosyal hayatın, anlaşılma, açıklanmaya ya da çözümlenmeye ihtiyacı yoktur. Ancak insanın, içinde yaşadığı dünyayı anlamaya, açıklamaya ya da çözümlenmeye ihtiyacı vardır. İnsanın bu ihtiyacı, etrafında olup biteni anlama çabası, mantığın da önerdiği üzere, çoğu zaman neden-sonuç ilişkisine dayalı çıkarımlarla karşılaşır. Oysa yaşam, bir neden-sonuç ilişkisinden müteşekkil değil. Yağmurun yağması ekinin bitmesini gerektirmez. Yağmurun yağmasıyla ekinin bitmesi arasındaki neden-sonuç ilişkisini kurgulayan insanın zihnidir. Böylece insan, kavrayışçı bir anlama sürecine angaje olabilir. Demek ki doğanın kendisini değil, insanın doğayı ve kendi doğasını anlamaya, açıklamaya ihtiyacı var. Yeme-içme, barınma, güvenlik gibi temel ihtiyaçların yanında, sorularına yanıt araması da insanın temel ihtiyaçlarından birini karşılar. Bu temel ihtiyaç, doğasında olanı anlama, yorumlama ve izah etme çabasıyla karşılaşır. Bu girişim etrafıca gerçekleştirildiğinde, bireye geleceği tahmin etme olanağı da sunar. Geçmiş ve şimdi olan biteni anlamının yanında geleceği tahmin etme imkanı, aynı zamanda insan zihni açısından sağaltıcıdır. Ne var ki sosyal araştırmalar, gündelik hayatta gerçekleşen bilgi edinme aktivitesinden üç önemli noktada farklılık gösterir. Edinilen bilginin, nesnel, güvenilir ve denenebilir olması, sosyal araştırmaların meşhur üçlemesini oluşturur. Bu bağlamda, sosyal araştırmalar, gündelik olarak gerçekleşen bilgi edinme aktivitesinin, sistematik olarak tasarlanmasıdır. Onun yaratıcı tasarımı, ürettiği bilginin nesnel, güvenilir ve denenebilir olmasını sağlar.

Sosyal bilimlerde kullanılan yöntem ve araştırma tekniklerini içeren bu ders, genç araştırmacıları praxisle tanıştırmayı hedeflemektedir. Ders süresince, sosyal bilimlerde hakikati ararken kullanılan yaklaşımları ve teknikleri keşfe çıkacağız. Sosyal bilimlerde teori ve ampirinin kucaklaştığı nokta olan praxisin önemi üzerinde duracağız. Araştırma sorusunun formüle edilmesiyle başlayıp devam eden süreçte, nitel ve nicel araştırma tekniklerini uygulamak suretiyle, sosyal araştırmaların ruhunu anlamaya çalışacağız. Ölçmenin doğası ve sorunları üzerinde tartışacağız. Ayrıca, bu ders kapsamında, edineceğiniz teorik ve ampirik düzeydeki tecrübeler, tezlerinizi hazırlamada da destek olacaktır.

DERSİN ÇIKTILARI

Bu derste, sosyal bilimlerde kullanılan temel araştırma tekniklerinin neler olduğunu öğreneceksiniz. Ders kapsamında yapacağımız çalışmalar neticesinde;

- Sosyal bilimlerde farklı epistemolojik ve metodolojik yaklaşımları eleştirel biçimde değerlendirebileceksiniz.
- Bir araştırmayı, teorik çerçeve, araştırma sorusu, kavramsallaştırma, operasyonelleştirme ve veri üretme stratejileri arasında tutarlı ilişkiler kurarak tasarlayabileceksiniz.
- Nitel ve nicel araştırma tasarımlarının imkanlarını, sınırlılıklarını ve birlikte kullanılabilecekleri koşulları değerlendirebileceksiniz.
- Bağımsız bir sosyal araştırmayı metodolojik ve etik gerekçeleriyle tasarlayabilecek, uygulayabilecek ve araştırma sürecinde alınan yöntemsel kararları savunabileceksiniz.

DEĞERLENDİRME

Bu ders kapsamındaki müfredatın kümülatif bir doğası var. Dersi kaçırdığınızda, konularda geri kalmanız olası. Bu durum ilerleyen konuları yakalamanızı zorlaştırabilir. O nedenle, derslere düzenli olarak katılmanız önemlidir. Dersin değerlendirmesi aşağıdaki gibi olacaktır.

Ara Sınav (saha çalışması)	%40
Katılım	%10
Final	%50

“Toplumsal Yaşlanmanın Kriz Olarak Pazarlanması: Korkusalan Demografi ve Sosyal Politika” başlıklı yazıyı internetten indirip okuyarak, e-posta adresime “may the force be with you!” konu başlığıyla 23 Eylül 2026 tarihine kadar göndereceğiniz en az 5 cümlelik yorumlar için vize notunuza 5 puan ekleyeceğim.

AKADEMİK ETİK

Bu derste akademik dürüstlük esastır. İntihal, kaynak göstermeden alıntı, başkasının çalışmasını kendi çalışması gibi sunma, aynı çalışmayı farklı derslerde yeniden kullanma (self-plagiarism) ve üretken yapay zeka araçlarını kaynak göstermeden “yazarlık” yerine kullanma akademik suiistimal kapsamındadır. Üretken yapay zeka araçlarının araştırma veya yazım sürecinde kullanılması halinde, kullanımın niteliği ve kapsamı açıkça belirtilmeli; teslim edilen çalışmanın tüm içeriğinin akademik sorumluluğu öğrenciye ait olmalıdır.

Akademik sahtekarlık ve suiistimal etik ihlallerdir; tespit edilmesi halinde etik ilkeler doğrultusunda işlem yapılır. Akdeniz Üniversitesi’nin bilimsel etiğe aykırı davranışlarına ilişkin tanımlar için Etik Kurul sayfasına bakınız: (<http://etikkurulu.akdeniz.edu.tr>). Emin değilseniz, çalışmalarınızın teslimi öncesinde lütfen bana danışın.

ENGELLİLİK

Günlük yaşamda fonksiyonel veya sosyal yönden engellenen öğrenciler, Akdeniz Üniversitesi Engelli Öğrenci Destek Birimi’ne başvurabilirler (<http://engelsiz.akdeniz.edu.tr>). Engelli öğrenciler dönem başında, dersler başlamadan önce, benimle temasa geçerse, gerekli işlemleri birlikte yapabiliriz.

SORUMLULUKLAR & BEKLENTİLER

- Derse hazırlıklı gelin. Size verilen program kapsamında hangi tarihte hangi konunun tartışılacağı belirtilmiştir. Belirtilen tüm okumaları zamanında yapıp derste tartışmalara katılın.
- Derse zamanında gelin. Derse geç katılım, arkadaşlarınız ve benim için rahatsızlık verici olacaktır.
- Derste başarılı olmanın temel esası katılımdır. Tartışma bölümünde konuyla ilgili görüşlerinizi paylaşmaktan çekinmeyiniz.
- Arkadaşlarınıza ve hocalarınıza karşı saygılı olun. Sonuna kadar dinlemeye ve insanlar konuşurken sözlerini kesmemeye özen gösterin. Bakış açılarını yargılamadan önce, insanların nereden geldiğini, hangi tür tecrübeleri olduğunu ve ne söylediğini anlamaya çalışın. Farklı tecrübeleri ve bakış açılarını dinlediğinizde, değerli şeyler de öğrenebileceğinizi unutmayın.

OFİS SAATLERİ

Ofis saatleri, akademik çalışmalarınıza destek olmak üzere, sadece sizin için ayrılmış bir zaman dilimidir. Dersin ofis saatleri Pazartesi günleri 10:30-11:00 arasındadır. Bu dersle ilgili ihtiyaç duyduğunuz tüm desteği ofis saatlerinde alabilirsiniz. Bu imkanı kullanmaktan ve ofis saatleri içinde benimle görüşmekten çekinmeyiniz. Ofis saatine gelmeden önce randevu almayı unutmayınız.

DERS MATERYALİ

- Arun, Ö., (2016). Türkiye’de Sosyal Araştırmanın Makamı: Larvatus prodeo! ve Sosyal Araştırmalarda Krizi Aşmak İçin Üç Strateji. Sosyoloji Divanı, 8, 187-200.
- Babbie, E., (2007). The Practice of Social Research. Belmont, CA: Thomson Wadsworth.
- Bryman, A., (2004). Quantity and Quality in Social Research. London: Routledge.
- Byrne, D., (2002). Interpreting Quantitative Data. London: Sage Publications.
- Feyerabend, P., (1975). How to Defend Society Against Science. Radical Philosophy, 11(summer): 3-8
- Flick, U., et.al., (2004). A companion to Qualitative Research. London: Sage.
- Flick, U., (2007). Designing Qualitative Research. London: Sage Publications.
- Gündüz Hoşgör, A., ve Him, M.S., (2018). Karadeniz Kırsalında Yaşlı Kadın İstihdamı: Balık Üretim İşletmeleri Vaka Analizi. Özgür Arun (Ed.). Yaşlanmayı Aşmak içinde, Ankara: Phoenix Yayınları. ss.55-73.
- Kuhn, T.S., (1995). Bilimsel Devrimlerin Yapısı. İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Kvale, S., (2007). Doing Interviews. London: Sage Publications.
- Lin, N., (1976). Foundations of Social Research. McGraw-Hill
- Neuman, Lawrence W., (2011). Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches. Toronto: Allyn and Bacon Press.
- Rosaline, B., (2007). Doing Focus Groups. London: Sage Publications.
- Strauss, C.L., (1999). “Crowds.” Postcolonial Studies, Vol.2(3): 299-302.
- Zwijsen, S.A., et.al., (2011). “The concept of restraint in nursing home practice: a mixed-method study in nursing homes for people with dementia.” International Psychogeriatrics, Vol.23(5): 826-834.

*Önerilen okuma listesi ayrıca sunulmaktadır.

<u>HAFTA</u>	<u>KONU & OKUMALAR</u>
1. Hafta	Hoş geldiniz! Dersin tanıtımı & tanışma
2. Hafta	Bilimin Doğası ve Sosyal Bilimlerde Yöntem Tartışmaları Bryman ss.1-10; Byrne ss.12-41; Feyerabend; Kuhn Bilimin Doğası Neuman 1. Bölüm; Babbie 1. Bölüm Neden Araştırma Yaparız?
3. Hafta	Kuram ve Araştırma Neuman 3. Bölüm; Babbie 2. Bölüm; Lin 2. Bölüm
4. Hafta	Araştırma Türleri Neuman 2. Bölüm
5. Hafta	Araştırma Tasarımı: Kavramsallaştırma & Operasyonelleştirme Neuman 7. Bölüm; Babbie 4. Bölüm
6. Hafta	Tarama Araştırması Neuman 10. Bölüm; Babbie 9. Bölüm; Lin 13. Bölüm
7. Hafta	Nitel Veri Toplama Kvale (2007)- Doing Interviews; Rosaline (2007)- Doing Focus Groups; Flick et.al., (2004) Part c5, pp.222-230; Strauss (1999)
8. Hafta	Tepkisiz Araştırma & İkincil Veriler Neuman 11. Bölüm; Lin 12. Bölüm;
9. Hafta (11 Kasım 2026)	Seminer: Sosyal Bilimlerde Nitel ve Nicel Araştırma Teknikleri: Kişisel Deneyimler ve Perspektifler Misafir Araştırmacı: Prof.Dr. Lale Yalçın-Heckmann
10. Hafta	Saha çalışmaları sunumları Neuman 12. & 15. Bölüm; Babbie 13. Bölüm; Lin 18.Bölüm
11. Hafta	Araştırma Sürecinde Etik İlkeler Neuman 13. Bölüm
12. Hafta	Araştırma Sürecinde Etik İlkeler (devam) Film Gösterimi
13. Hafta	Yöntemsel Ayrımların Ötesinde: Nitel ve Nicel Araştırma Tasarımları Arun (2016) Bryman (2004)- “The Debate about Quantitative and Qualitative Research” pp.93-125 “Combining Quantitative and Qualitative Research” pp.126-154 “Comparing Quantitative and Qualitative Research” pp. 155-170
14. Hafta	Sonuç: Dersin genel değerlendirmesi; Ne öğrendik?